

TYÖPÄIVÄKIRJA 3.1. 1972 -

3.1. Aloitettiin laattakivien poistaminen T 103:n lattiasta. Laattakivien alla noin 5-10 cm vahvuinen hiekkakerros, jossa hieman tiiltä ja laastinpaloja. Laattakivet olivat maakerroksen päällä eikä niitä oltu kiinnitetty laastilla.

4.-5.1. E 301:stä H 202:een johtavan oviaukon muuraustyöt saatiin valmiiksi.

E 301:ssä aloitettiin holvin konservointi. Halkeamat ja laastin rapautumisesta syntyneet kolot täytetään muurausmenttilaastilla.

T 103:sta T 102:een johtavan umpeenmuuratun oviaukon yläpuolella valettiin betonipalkki. Palkki tehtiin T 103:n puolelle. Palkin koloa tehtäessä tuli esille oviaukon yläpuolella parrunkolo, jossa oli vielä jäljellä kappale palanutta ja hiiltynyttä puuta. Parrunkolo oli seinän suuntainen ja sen pituus oli 330 cm. Se oli aivan oviaukon holvin yläpuolella. Oviaukon holvi oli suora ja se oli tehty suuresta laattakivestä joka oli katkennut useasta kohdasta. Holvikivi ei ollut näkyvissä T 103:n puolella, mutta se oli näkyvissä T 102:n puolella.

T 103:n lounaiskulmasta purettiin portaita muistuttava rakennelmä, joka oli muurattu huoneen laattakivilattian päälle, joka oli tasolla +78.58. Muurauksessa oli käytetty myös suurikokoista tiiltä (1500-1. tiiltä). Rakennelmassa oli askelmia muistuttavat tasot. Rakennelman alla olleen laattakivilattian pohja oli tasolla +78.53-78.63. Laattakivien alla hiekka-multakerros, jonka vahvuus oli noin 10 cm. Sen alla tiivis savikerros.

7.1.-12.1. T 103:n lattiakaivausta jatkettiin. Laattakivien alta tuli esille noin 10-15 cm paksu multa-hiekkakerros. Sen alapuolella oli noin 30-50 cm paksu savi-hiekkakerros. Tämän ker-

roksen alta tuli esille huonetilan eteläreunassa luonnonmaa, joka oli tiivis koskematon savimaa. Se alkoi tasolta +77.60 ja oli itään päin viettävä.

E 301:n holvin konservointia jatkettiin. Holvi laesta tuli esille kolme pyöreää syvennystä, joista yksi oli holvin keskikohdassa, yksi holvin eteläosassa ja yksi pohjoisosassa. Syvennyksen syvyys oli noin 10 cm. Sen reunoille oli säteettäin ladottu liuskakiviä ja sen pohja oli suora ja myös tehty liuskakivistä. Syvennyksistä tuli esille rautarengas, joka oli tapilla kiinnitetty holviin. Nämä syvennykset olivat holvin rakentamisen aikaisia.

T 105:ssä aloitettiin LVI- kanaalin laudoitustyöt. Kanaali johdetaan T 105:stä T 101:n ja T 102:n kautta huoneisiin T 103 ja T 104.

Kirkkotornin puolustuskäytävän seinien ja holvin korjattujen kohtien rappausta jatkettiin.

12.-14.1. T 105:stä T 103:een johtavan LVI-kanaalin betonilaudoitus ja -raudoitustyöt. Kanaalin pohja valettiin.

Kirkkotornin puolustuskäytävän korjattujen kohtien rappausta jatkettiin.

E 301:n holvin konservointia jatkettiin.

T 103:n kaivausta jatkettiin tasoilla +78.10-78.50. Kaivauksessa tuli huonetilan itäseinän vierestä käytävään T 102 johtavan oviaukon kohdalla esille laattakivipinta. Se oli tasolla +78.08-77.98. Tätä laattakivipintaa ei ollut missään muualla kuin tämän oven edessä. Laattakivet oli muurattu ruskeanharmaalla kalkkilaastilla, jossa oli lisäksi runsaasti hiesua. Samalla tasolla laattakivien kanssa tuli esille myös lahonnutta puuta, jota oli näiden laattakivien länsipuolella

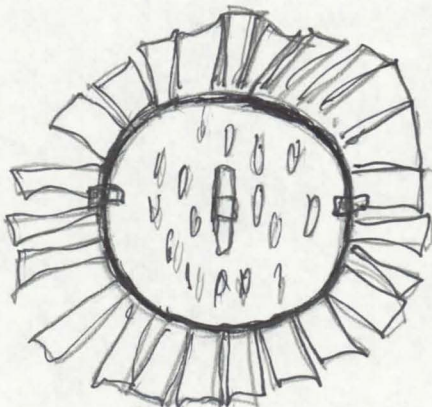
17.-27.1.

Kaivettiin LVI-kanaali käytävän T 102 poikki T 103:een. Käytävän pohja oli yhtenäistä, kovaa muuria eikä käytävässä kanaalin kohdalla tullut esiin poikkimuuria, joka kulki Vesiportin bastionin pihan puolella. Kanaali laudoitettiin ja valettiin. T 105:n ja T 101:n lattiat valettiin. Niiden pintaan tuli lecasora.

Kellarin T 103 kaivettiin lunnonmaahan asti kokonaan. Käytävään T 102 johtavan oven edessä ollut vanha kivilaatoitus limitettiin. Itäpäässä kivilattia päättyi kellarin itäseinään. Se ulottui kellarin itäseinässä olevan olkamuurauksen alle, mutta ei jatkunut varsinaisen seinän alle. Kivilattia rajautui lännessä siihen kiinni asetettuun hirteen, joka ulottui koko lattian leveyden. Lattian pohjoisosa oli myös suora, kuin se olisi ollut jotakin vasten, ilmeisesti samanlaista hirttä vasten kuin länsisivulla, koska siinä oli koko lattian matkalta maaleikkauksessa nähtävissä tasainen jälki hiiltyneen puun jäännöksiä. Lattian etelä-sivusta ei ollut suora. Se oli ilmeisesti rikkoutunut. Laattakivet poistettiin. Ne olivat erittäin ohuita, tasaisia lattiakiviä, joiden paksuus vaihteli 5-10 cm:iin. Kiviä ei oltu muurattu vaan ne oli asetettu suoraan hiekan-savesekaisen maan pintaan. Länsipäässä kulkenut hirsi oli myös suoraan maan päälle asetettu lattiakiviä vasten. Sen halkaisija oli noin 18 cm. Laattakivien alla oli vielä itä-länsisuunnassa kulkeva lahonnut hirsi, pituus 150 cm, leveys 18 cm. Laattakivien alla olleesta maasta löytyi runsaasti ruostuneita kuulan kappaleita.

Kirkkotornin puolustuskäytävän seinien ja katon saumaus ja kalkkaus saatiin valmiiksi. Puolustuskäytävältä D-siiven puolustuskäytävälle johtava ovi myös korjattiin. Sen holvin läpi kulki suuri halkeama, joka tukettiin. Puolustuskäytävän rikkoutuneita ikkunanpieliä alettiin korjata.

E 301:n holvin konservointi saatiin rappauksen osalta valmiiksi. Tämän jälkeen alettiin konservoida seiniä eteläpäästä lähtien. Kaikki(kolme) holvirenkaat limitettiin ja kuvattiin. Renkaan reunamat oli tasoitettu ohuella kalkkilaastikerroksella. Sen pinta oli puhdas valkoinen. Kalkkauksen päällä oli Ahrenbergin aikainen keltamultakerros. Renkaiden halkaisija vaihteli 45-47 cm. Kesimmäisen renkaan keskiosaan oli muurattu kiinni rautarengas. Pohjoisessa holvirenkassa tällaista rautarengasta ei ollut. Siinä keskiosa oli murtunut ja sitä oli paikattu laastilla ja peltilevyllä. Eteläisessä holvirenkaassa oli keskiosassa katkennut rautatappi. Eteläisen ja kesimmäisen holvirenkaan reunoista löytyi pyöreän rautarenkaan painanteita ja rautatappit kahdenpuolen, jotka olivat pitäneet rengasta paikallaan. Näiden rautarenkaiden tarkoitus lienee ollut säännöllisen

ympyränmuodon antaminen holvirenkaille

Holvirenkaat kuuluvat Tottin aikaiseen holviarkkitehtuuriin koristeellisina elementteinä. Niiden keskiosassa olevista rautarenkaista ilmeisesti riippunut kattokruunut. Ks. tarkemmin holvirenkaista tehdyt limityspiirustukset.

- Kuninkaansalin eteläpään kivipenkkiä alettiin muurata. Kivipenkkeihin etelä- ja länsiseinällä upotettiin sähköpistokkeet.

31.1. Purettiin T 103:ssa vanha kivirakennelma, joka tuli esille laattakivilattian poistamisen jälkeen. Kivirakennelma oli muodoltaan kolmiomainen. Sen pinta oli muurattu tasaiseksi ohuilla laattakivillä. Laattakivien alla oli pulterikiviä ja niiden alla noin 10 cm kerros

hiekkaa. Sen alla palanut puukerros, paksuus noin 10 cm. Tämän kerroksen alla oli luonnonmaasavi. Rakennelma limitettiin ja sen jälkeen huoneeseen T 103 alettiin ajaa soraa.

1.-9.2 Kuninkaansalin saumaus jatkuu. Kirkkotornin puolustuskäytävän ikkunoiden korjaus ja saumaus.

Kellariin T 103 valettiin betonilattia.

LVI-työt kanaalissa T 105:stä T 103:een.

Ilmastointityöt kasarmirakennuksessa Q.

10.-18.2 Kuninkaansalin saumaus jatkuu.

Kirkkotornin puolustuskäytävän korjaus valmiiksi.

Valettiin pesuhuoneen lattia Maneesin itäpäässä.

Kuninkaansalin komeron E 304 lattia muurattiin entiselle tasolleen Viinijärven liuske kivillä. Komeron seiniä ja kattoa korjattiin.

Kuninkaansalin ikkunamalli asetettiin paikoilleen.

Alettiin kaivaa Kuninkaansalin eteläpään kivilattian alustaa. Kivet poistettiin ja numeroitiin limityksen mukaan. Kivet oli muurattu suoraan ohuen pölisevän hiekan päälle. Maa seulottiin. Löytöjä: kuparinappi, vuoltu luuesine, taottuja rautanauvoja, hapettunut pieni kupariraha.

21.2. Kuninkaansalin eteläpään kivilattian alta tuli esille aivan kiinni eteläseinässä melko tasainen kivilatomus. Kiviä ei oltu muurattu, vaan ne oli asetettu suoraan hiekan päälle. Latomus limitettiin, kuvattiin ja poistettiin. Sen alla ollut pölisevä hiekka seulottiin.

- Kirkkotornin puolustuskäytävän ikkunoiden korjausmuurausta piikattiin pois, koska parhaimmalla muurausmentin käyttö korjaamisessa kiellettiin.

- Huoneen A 401 ja kappelin holvin välipohjan parrujen päät irrotettiin muurista.

- Kuninkaansalin saumaus saatiin valmiiksi.

22.-24.2. Valettiin betoni Kuninkaansalin eteläpään lattialle hiekan päälle.

- Kirkkotornin puolustuskäytävän ikkunoiden korjausta jatkettiin.
- Huoneeseen A 401 asennettiin lattian puiset kannatinpalkit.
- Huoneessa A 501 tehtiin huoneen lankkulattiaa.
- Maneesin itäpäässä näyttelijöiden tiloissa muurattiin tiilestä pukukoppien seinää.
- Huoneen P 201 WC:n ja kylpyhuoneen lattiat kaakeloitiin.
- T 103:ssa jatkuivat lattialämmitystyöt.

25.-29.2. Kirkkotornin puolustuskäytävän ikkunoidennkorjaus valmiiksi.

- Huoneen A 501 lattia valmiiksi.
- Alettiin tehdä huoneen A 401 lattiaa.
- Lattialämmitystyöt jatkuvat T 103:ssa.
- Kuninkaansaliin tehtiin malli laattakivistä. Kivet louhitu noin neljän kilometrin päästä Moinsalmen tien varresta, Peukalovuoren alarinteestä.
- Näyttelijöiden tilojen WC:n laatoitustöitä.

1.-3.3. Näyttelijöiden tilojen WC- laatoitustyöt jatkuvat. Laattoina käytetään Pukkilan laattoja.

- T 103:n lattialämmitystyöt jatkuvat.

6.-7.3. Näyttelijöiden WC:n laatoitustyöt jatkuvat.

- Putkikaide Maneesin itäpään uuteen kierreportaaseen.
- T 105:n lattianvalu
- T 103:n lattialämmitystyöt

8.3. Entistämistoimikunnan kokous.

13.-17.3. Pikkuportin bastionin ullakkoa alettiin tyhjentää.

- Kuninkaansalin holvin slammaus aloitettiin salin eteläpäästä. Seoksenä käytettiin 2 osaa ruduksen hiekkaa 1 osa sumpukalkkia.
- Linnantuvasta keittiösiipeen johtavan oviaukon tiilipieliä piikkaus
- Kasarmirakennus Q:n kylmähuoneen seinien rappaus.
- Miesten WC:n katon koolaus.

20.3. Kuninkaansalin slammaus jatkuu.

- Pikkuportin bastionin ullakolta vietiin P. Olavin killan museolle kuuluvia tavaroita Riihisaareen.

21.3. Kuninkaansalin slammaus jatkuu.

- Pikkuportin bastionin ullakolta purettiin vanha lattia koolauksi-
neen. Sen alta tuli esille vanha koolaus, ilmeisesti venäläisten
ajalta. Koolaushirret oli sidottu yhteen rautapeltisuikaleilla.

- Valettiin T 105:n ja T 101:n lattialämmitysputkien päälle betonilaat-
ta.

- Alettiin kalkita (puhtaalla kalkkimassalla) Kirkkotornin puolustus-
käytävän seiniä ja ampuma-aukkoja.

23.-24.3. Kuninkaansalin slammaus jatkuu.

- Kirkkotornin puolustusikäytävän slammaus jatkuu. Pohjustuksena käy-
tetään seosta: 1 osa sumppukalkkia, 2 osaa ruduksen hiekkaa (sama kuin
Kuninkaansalin slammauksessa). Pintakäsittely puhtaalla kalkkivellillä.

30.3. Kuninkaansalin slammaus jatkuu.

- Kirkkotornin puolustusikäytävän slammaus valmistui.

- Tarjoilukeittiön P 301 länsireunaan rakennetaan kävelytasoa.

7.4. Naisten WC:n lattialaatoitus Pukkilan laatoilla.

11.4. Kaivettiin tallin T 105 holvin päällinen paljaaksi. Tiiliholvin
pinnassa oli maata 10-50 cm:n paksuudelta. Maa oli multamaata, joukossa
rakennusjätteitä.

- Maneesin itäpäässä olevien näyttelijöiden tilojen askelmia muura-
taan ja kiillotetaan.

-Huoneiden T 201-202 holvin päällinen raudoitettiin valua varten.

17.4. Kuninkaansalin slammaus jatkuu.

- Naisten WC:n lattialaatoitustyöt jatkuvat ja miesten WC:n lattiaeristys.
- Keittiösiiven kylmähuoneen seinien ja katon pellitys aaltolevyillä.

18.4. Naisten WC:n seinien kaakelointi. Muut työt kuten edellä.

19.4. Kuninkaansalista P 301:een johtavan porraskäytävän slammaus. Kuninkaansalin slammaus valmis.

- Upseerivankilaa B 102 tyhjennettiin siellä säilytettävistä irtolöydöistä.

20.4. Upseerivankilan tyhjennys jatkuu.

- Maneesin itäpäässä näyttelijöiden tiloissa betonilattioiden tasausta ja hiontaa.

24.4. Käytävän T 102 kaivaus. Puhdistettiin käytävän pohja irtomaasta ja kivistä ja rakennusjätteistä.

- Miesten WC:n lattian pintatyöt jatkuvat. Laatoitus Pukkilan ruskeilla laatoilla.

25.4. Työt kuten edellä.

26.4. Käytävän T 102 kaivaus jatkuu. Poistettiin käytävän itäpäästä kiviportaat. Länsipäässä etsitään vanhan portin pieliä.

- Linnantuvasta kasarmirakennukseen johtavan oven yläosaan on valettu betonipalkki. Oven pieliä muurataan.

- Kuninkaansalin länsiseinällä, Adjutantirakennukseen johtavan oven pohjoispielessä sijaitsevasta vaakunakivestä pestiin kalkkislammaus pois.

- Miesten WC:n lattian laatoitus jatkuu. Naisten WC:n kaakelien saumaus valkosementillä.

- Näyttelijöiden pukuhuoneiden lattioiden ja käytävän hionta jatkuu.

- P 201 katon, seinien ja lattian maalaus.

- Rakennustyöt päättyivät klo 14. Saimaan piirin rak työl. pistelakko.

27.4. Aloitettiin Kuninkaansalin maalaaminen sumppukalkilla.

- Rakennus Q:n ullakolla ilmastointikonehuoneessa muurataan tiilisiä väliseinää.
- Muut työt kuten edellä.

18.5. Käytävän T 102 pohjaan laattakivet. Kiveys valmis muuten paitsi länsipäästä, johon rakennettiin kaivannon yli silta ja alue jätettiin odottamaan syksyyn lisäkaivauksia.

- Sadekatostyöt jatkuvat.
- Pieneltä linnanpihalta puretaan putkitelineitä.
- Paksun bastionin saumaus alkoi 17.5. bastionin vasemman faasin ulkoseinällä. Paikkausmuuraus oli tehty sementtilaastilla. Myös tässä saumauksessa käytettiin sementtiä. Vanhassa paikkauslaastissa oli vuosiluku 1892.
- Ilmastointityöt eri kohteissa jatkuvat.

19.5. Paksun bastionin saumaus jatkuu.

Asennetaan putkitelineitä rakennus P:n seinille niiden slammausta varten.

23.5. Paksun bastionin saumaus jatkuu.

- Kuninkaansalin lattiakivien muuraaminen aloitettiin salin eteläpäästä.
- LVI-työt eri kohteissa jatkuvat.

24.5. Paksun bastionin vasemman faasin ulkopuolen saumaus jatkuu.

- Kuninkaansalin lattiakivien muuraus ja sähköjohtojen veto pitkin lattiapintaa.
- Näyttelijöiden tiloissa jatkuu lattioiden hionta.
- Komendantinrakennuksen tiiliseen ulkomuuriin (T 301:n eteläseinä) piikataan roilo sadevesikourua varten. Tiilimuurissa käytetty run-

saasti rautapoltettuja tiiliä. Laastin seassa hieman sementtiä.

25.5. Rakennus P:n itäseinältä piikataan pois rappausmallia.

- Paksun bastionin portaista (pihalta L 201:een johtava kiviportaikko) piikataan irtonaiset laastit pois saumausta varten.

- Muut työt kuten edellä.

29.5. Aloitettiin rakennus P:n ulkoseinien rappaus valkosementillä (pohja) rakennuksen eteläseinältä. Rappauslaastissa 6 osaa pestyä hiekkaa, 1 osa valkosementtiä, 1 osa hienokalkkia.

- Paksun bastionin vasemman faasin ulkoseinän saumaus jatkuu.

1.6. Paksun bastionin vasemman faasin saumaus jatkuu.

- Kuninkaansalissa muurataan laattakivilattiaa.

- Komendantinrakennuksen tasanteen T 301 tiiliseen ulkoseinään tehdään sadevesiviemärin valmistelutöitä.

- linnan etelärantaa raivataan kuljettamalla irtomaat TVH:n proomulla. Maat tyhjennetään proomun pohjassa olevien luukkujen kautta virtaan.

2.6. Paksun bastionin saumaus jatkuu.

- Rakennus P:n rappaus jatkuu. Hautakalkkia ja hiekkaa.

5.6. Paksun bastionin vasemman faasin saumaus jatkuu.

- Rakennus P:n ulkoseinien rappaus jatkuu.

- Kuninkaansalin luonnonkivilattian tekeminen jatkuu.

- I 103:n WC-ryhmien maalaustyöt jatkuvat.

- Paksun bastionin ulkopuolella jatketaan kaivausmaiden poiskuljettamista.

6.-7.6. Paksun bastionin vasemman faasin saumaus jatkuu.

- Kuninkaansalin luonnonkivilattian tekeminen jatkuu.

- Rakennus P:n ulkoseinien rappaus jatkuu.

- Paksun bastionin ulkopuolella jatketaan kaivausmaiden poiskuljettamista.

- Kasarmirakennus Q:n ulkoseinien aikaisempien rappauskerrosten poistaminen aloitettiin.

9.6. Paksun bastionin vasemman faasin saumaus jatkuu.

- Kuninkaansalin luonnonkivilattian tekeminen jatkuu.
- Rakennus P:n ulkoseinien rappaus saatiin valmiiksi.
- Kasarmirakennus Q:n ulkoseinien entisten rappauskerrosten poistamista jatkettiin ja uuden rappauksen teko aloitettiin.

12.-15.6. Paksun bastionin vasemman faasin saumaus jatkuu.

- Kasarmirakennuksen ulkoseinien rappaus jatkuu.
- Komendantinkellareiden kattotasanteella eristystöiden valmistelutöitä.
- Kuninkaansalin luonnonkivilattian tekeminen jatkuu.
- Itäpatterin ulkopuolella suoritettiin kaivauksen valmistelutöitä. Kaadettiin Itäpatterin koillissivustan ulkopuolelta yksi puu.
- Paksun bastionin ulkopuolella jatkettiin kaivausmaiden poiskuljetusta.

16.6. Työt kuten edellä.

19.6. Paksun bastionin vasemman faasin saumausta jatkettiin.

- Kasarmirakennuksen ulkoseinien rappausta jatkettiin.
- Kuninkaansalin luonnonkivilattian tekemistä jatkettiin.
- Eteläpatterin ulkopuolella jatkettiin kaivausmaiden poiskuljetusta. Itäpatterin koillissivustan ulkopuolen kaivausta jatkettiin.

20.6. Työt kuten edellä.

21.6. Paksun bastionin vasemman faasin saumausta jatkettiin.

- Eteläpatterin ulkopuolella jatkettiin kaivausmaiden poiskuljetusta.
- Itäpatterin kävelytason vesieristystyöt aloitettiin tason pohjoispäässä.
- Itäpatterin koillissivustan ulkopuolella jatkettiin kaivausta.

Kaivauksessa tuli esille laattakivistä tehty pihakiveys, joka oli Itäpatterin ulkomuurin vieressä. Kiveys oli yhtenäinen vain muurin vieressä. Suvorovin kanavaan päin kiveys muuttui fragmentaariseksi ja oli osittain kokonaan hävinnyt. Pihakiveyksen taso muurin vieressä oli +77.89-77.79 ja kanavan reunalla noin +77.55-77.63.

26.6. Työt kuten edellä.

27.6. Työt kuten edellä.

28.6. Työt kuten edellä.

29.6.

Paksun bastionin vasemman faasin saumausta jatkettiin.

=Eteläpatterin ulkopuolella jatkettiin kaivausmaiden poisajoa.

- Itäpatterin ulkopuolella jatkettiin kaivausta poistamalla esiintullut pihakiveys Kijlin tornista lähtien.

- Kuninkaansalissa jatkettiin luonnonkivilattian tekemistä.

30.6. Työt kuten edellä.

3.7. Paksun bastionin vasemman faasin saumaus jatkuu.

- Eteläpatterin ulkopuolella jatkettiin kaivausmaiden poiskuljettamista.

- Itäpatterin ulkopuolella jatkettiin kaivausta poistamalla tasolla + 77.89-77.79-77.55 esiintullut laattakiveys. Kiveyksen alla oli osittain hiekansekaista multamaata, osittain hiekansekaista savimaata. Laattakiveys oli tehty kivistä, joiden koko oli: 55x13x36, 37x15x18, 28x16x12, 35x30x22, 20x13x8 cm. Kivistä osa lohkottuja osa luonnonkivi. Kivien välissä eikä alla ollut laastia vaan ne oli kiinnitetty suoraan maahan. Pihan laattakiveyksen puhdistamisen yhteydessä tuli esille noin 4 cm itäpatterin koillissivustasta itään sauma, jonka leveys oli 1-5 cm. Sauman länsipuolinen laattakiveyksen osa oli 5-10 cm korkeammalla kuin itäpuolinen osa. Kun laattakiveys sauman itäpuolelta poistettiin ja sen alla ollut hiekansekainen savimaa poistettiin tuli esille sauman länsipuolisen osan alla ollut muurirakennelma. Länsiosan laattakiveys oli tehty muurin päälle. Muurin reuna oli melkein suora ja se alkoi Kijlin tornista ja jatkui kaakkoon. Muurin esille-

kaivettu osa oli muurattu luonnonkivistä ja kivien välissä oli säilynyt jonkinverran laastia. Muurin itäreuna oli Itäpatterin koillissivustan suuntainen.

4.7. Työt kuten edellä.

5.7. Itäpatterin ulkopuolen kaivausta jatkettiin kaivamalla esille tulleeseen muurin itäreunaa auki kaakkoon päin. Muut työt kuten edellä.

6.7. Työt kuten edellä.

10.7. Paksun bastionin vasemman faasin saumausta jatkettiin.

- Itäpatterin ulkopuolen kaivausta jatkettiin poistamalla esiintulleeseen muurin länsipuolelta kiveyksen alla ollut multa-hiekkakerros ja sen alla ollut laastikerros. Laasti oli yleisvärissävyltään ruskeanharmaata ja hyvin kovaa. Se sisälsi kalkkia, savea, hiekkaa ja kivensiruja. Laastikerros oli noin 5 cm matkalla aivan Itäpatterin koillissivustan vieressä. Laastikerroksen leveys oli noin 1-2 metriä.
- Eteläpatterin ulkopuolella jatkettiin kaivausmaiden poiskuljettamista.

11-13.7. Paksun bastionin vasemman faasin saumausta jatkettiin ja aloitettiin vasemman flankin saumaus.

- Itäpatterin ulkopuolella jatkettiin kaivausta. Itäpatterin koillissivustan kaakkoispäästä läheltä muurien taitetta tuli esille muurin pohjalla kaksi vanhempaa muuria, joista toinen oli lähes itäpatterin koillissivustan suuntainen., mutta lähellä muurin taitetta se kulki suorana eikä tehnyt taitetta kuten itäpatterin muuri. Tämä muuri oli 10-25 cm syvemmällä itäpatterin muurin pinnasta. Toinen muuri oli päinvastaisessa suunnassa em.muurin kanssa. Tämä muuri sijaitsi noin 1 metrin päässä itäpatterin muurin taitteesta koilliseen. Muurista oli säilynyt vain lyhyt osa, 50-80 cm.

- Eteläpatterin ulkopuolella jatkettiin kaivausmaiden poiskuljettamista.

- T 103:n riippukaton tekemistä jatkettiin.

14.7. Työt kuten edellä.

17.7. Paksun bastionin vasemman flankin saumausta jatkettiin.

- Eteläpatterin ulkopuolella jatkettiin kaivausmaiden poiskuljettamista

- Itäpatterin koillissivustan ulkopuolella jatkettiin kaivausta itäpatterin muurin taitekohdassa. Luode-kaakkosuuntainen muuri jatkui kaakkoon.

18.-21.7. Paksun bastionin vasemman flankin saumausta jatkettiin.

- Eteläpatterin ulkopuolella jatkettiin kaivausmaiden poiskuljettamista

- Itäpatterin ulkopuolen kaivausta jatkettiin kaivamalla patterin kaakkoissivustaa. Koillissivustan eteläpäässä oli tullut tasolla +76.90-77.02 esille muuri, joka oli itäpatterin koillissivustan ja kaakkoissivustan suuntainen, mutta sen itäreuna oli 1,5-2 m itäpatterin ulkoseinän itäpuolella. Muurin pinta oli epätasaista murtopintaa. Muuri oli tehty kookkaista luonnonkivistä ja kivien välissä oli vielä säilynyt jonkinverran laastia.

Itäpatterin muurin kaakkoissivustan pohjoispään ulkopuolella tuli esille itä-länsisuuntainen vesikouru. Vesikouru oli Suvorovin kanavaan päin laskeva, sen reunat ja pohja olivat luonnonkivistä. Pohja oli laattakivistä ja reunat pyöreähköistä luonnonkivistä. Vesikouru oli edellämäinitun muurin päällä ja vesikourun pohjoisreunassa oli jäljellä vielä tasaista laattakivipintaa, joka oli vesikourun yläreunan tasalla.

24.-28.7. Työt kuten edellä.

31.7. Paksun bastionin vasemman flankin saumaus jatkuu.

- Eteläpatterin ulkopuolella jatketaan kaivausmaiden poiskuljettamista

- Itäpatterin vesikaton purkaminen aloitettiin.

- Kuninkaansalin luonnonkivilattian tekeminen jatkuu.

1.8. Työt kuten edellä.

2.8. Itäpatterin vesikaton purkaminen jatkuu. Kattotuolit 64/2-6 1/2" x 6 1/2" veistettyä hirttä. Kattotuolit liitetty toisiinsa ja sentteriin puutapeilla. Kattotuolin päällä harva laudoitus, niiden päällä rautapeltikatto.

- Keittiösiivessä laajennetaan hissikuilun oviaukkoa ja piikataan betoniseiniin uusia aukkoja Q 303:ssa ja Q 304:ssä.

- Muut työt kuten edellä.

3.8. Eteläpatterin ulkopuolella V-kurttiinin edestä jatketaan kaivausmaiden poiskuljetusta suoraan järveen noin 10 m eteäisyydelle rannasta.

- Muut työt kuten edellä.

4.8. Paksun bastionin vesikaton purkaminen aloitettiin. Itäpatterin vesikatto purettu.

- Eteläpatterin ulkopuolella V-kurttiinin edestä jatketaan kaivausmaiden poiskuljetusta. Erilaisia jätteitä ja romulautoja viedään kaatopaikalle.

- Kasarmirakennus Q:n keittiösiivessä laajennetaan hissikuilun ovea ja piikataan uusia ovia huoneissa Q 303 ja 304.

- Kuninkaansalin luonnonkivilattian tekeminen jatkuu salin luoteiskulmassa.

7.8. Itäpatterin vierestä Suvorovin puolelta kuljetetaan pois sinne viskatut Itäpatterin kattorakenteet.

- Muut työt kuten edellä.

8.8. Hiekan ajoa lotjan ruumasta linnan etelärannalle.

- Muut työt kuten edellä.

9.8. Itäpatterin vierestä Suvorovin puolelta raivataan aluetta sinne viskatuista itäpatterin katon purkujätteistä.

- Kuninkaansalin luonnonkivilattian teko jatkuu.
 - Maiden ajoa jatkuu Kurttiini-V:n ulkopuolella.
 - Keittiösiivessä jatkuu uusien oviaukkojen piikkaus.
- Paksun bastionin vesikaton purkaminen jatkuu.

10.8. Kuninkaansalin luonnonkivilattia valmistui.

- Paksun bastionin vasemman flankin saumaus jatkuu.
- Aloitettiin Komendantin rakennuksen kellarinn katon(=terassin T 301) eristystyöt. Piki ja foamglass.
- Kaivausmaiden kuljetus jatkuu Kurttiini-V:n ulkopuolella.
- Paksun bastionin vesikaton purkaminen jatkuu.

11.8. Jatkettiin kaivausta Suvorovilla. Muut työt kuten edellä.

14.8. Työt kuten edellä.

15.8. Kappelin A 301 itään suuntautuvan ikkunan penkkiä ja pieliä alettiin muurata vastaamaan alkuperäistä asuaan.

- Paksun bastionin vasemman flankin saumaus jatkuu.
- Paksun bastionin vesikaton purkaminen jatkuu..
- Kaivausmaiden ajoa Kurttiini V:n edestä jatkuu.
- Keittiösiivessä Q 303 piikataan uria hissikuilun koneistotasolle ja konehuoneen seinä valetaan.
- Suvorovilla keskeytettiin kaivaus itäpatterin vierustalla ja siirryttiin kaivamaan kahra leikkausojaa itä-länsisuunnassa läpi kanavan, toinen leikkausojaa pohjoisreunalle toinen eteläreunalle kanavaan johtavien portaiden pohjoispuolelle. Leikkausojien kaivamisen tarkoituksena oli tutkia Suvorovin kanavan alkuperäistä muotoa ja toisaalta etsiä kanavaan johtanutta vanhaa leveää portaikkoa, joka näkyy venäläisissä piirustuksissa, esim. sign. 23.2/35 v. 1835.

2/3

Silv...

Rantasalmen kihlakunnan muinaistieteellinen kartta.

Tehnyt ANTERO PELKONEN.

Muinaistieteellisten merkkien selitys.

- △ Muinaiskalu löydetty.
- ☆ Useita muinaiskaluja löydetty.
- ↑ Kivikauden aikuinen.
- # Muinaiskalu löydetty rautakaudelta.
- ⊠ Muinaislinna. (Tällä on merkitty kaikki ne paikannimetkin, joihin linnasana liittyy.)
- ∪ Lappalaisten asuinpaikka.
- ∩ Kalmisto.
- ⊕ Kristinuskon aikuinen kalmisto.
- ⊕+ Useampia kristinuskon aikuisia kalmistoita.
- ⊕- Uhripaikka.
- ↑ Aarteen paikka.
- △ Raudantekopaikka.
- ∩ Sota-aikainen patteri.
- ∩+ Useampia pattereita.
- + Sota-aikaisia maakuoppia.
- ∩○+ Useampia pattereita ja kuoppia.
- ⊙ Tervahauta.
- ⊙+ Kylän mailla useampia tervahautoja.
- Turun rauhajan raja.
- ||||| Keski-Savon itäraja ennen Täyssinän rauhaa.
- Täyssinän rauhajan raja.

62°

62°

50'

50'

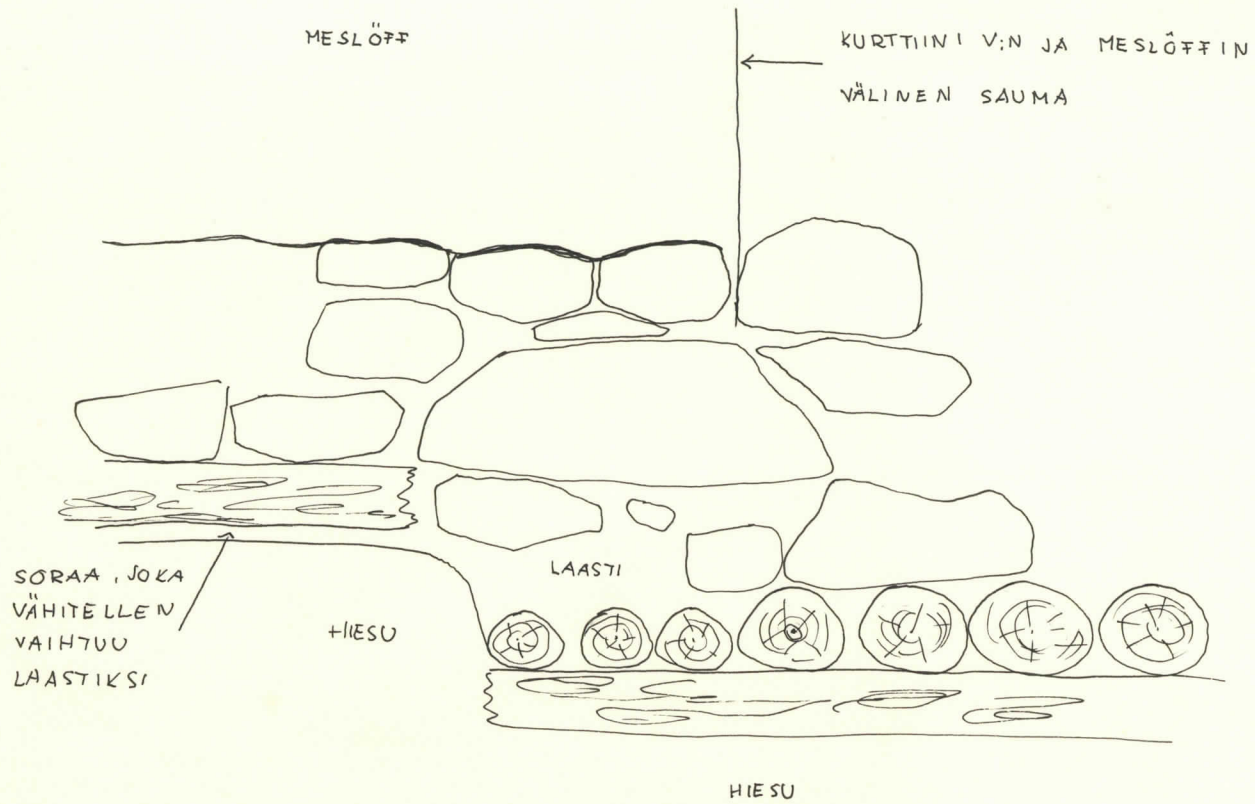
3°

30'

4°

50'

1964

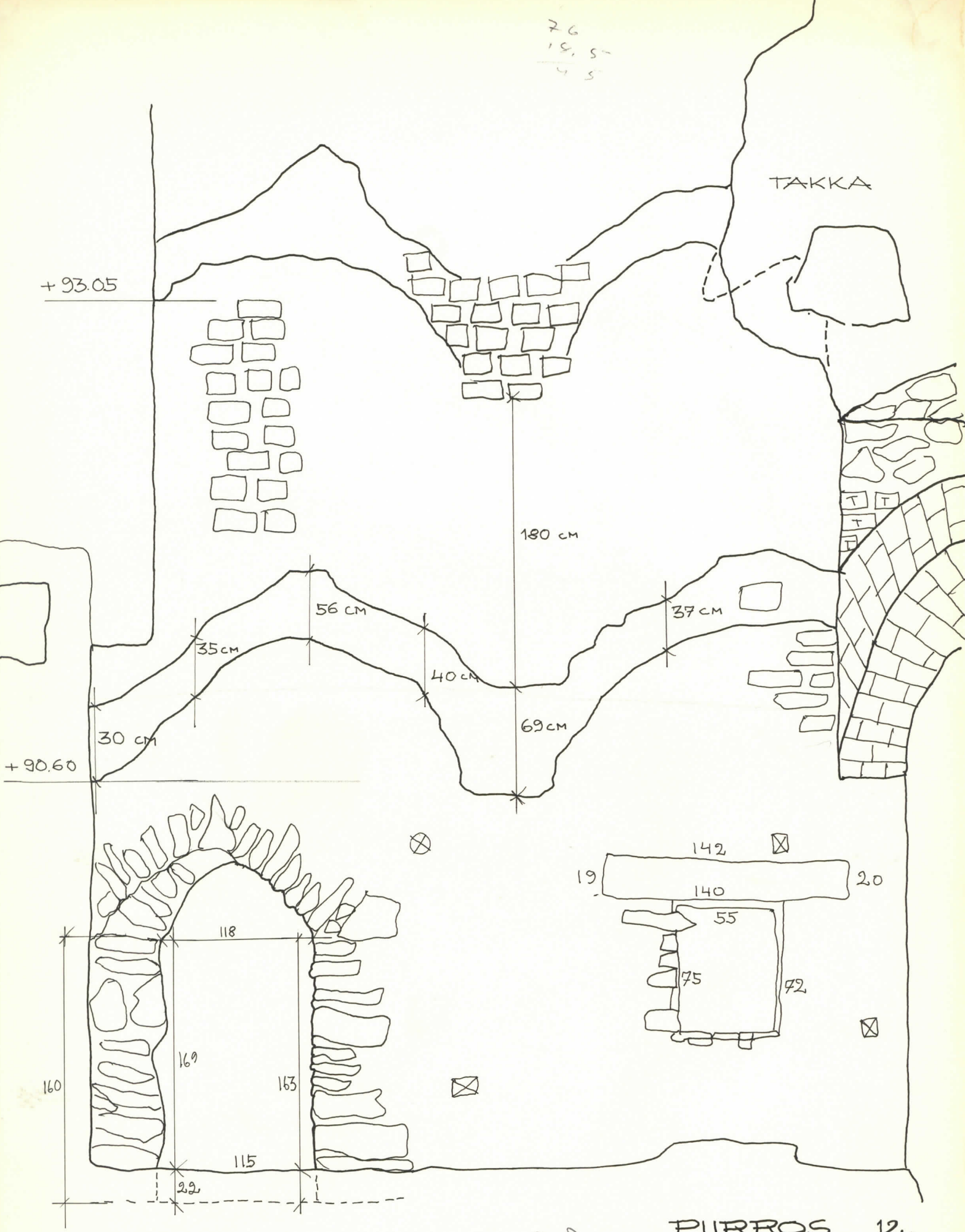
KURTTIINI V:IN JA MESLÖFFIN LÄNSISEINÄN
ALOSA KATS. ITÄÄN
MK. N. 1:20

76
15.5
4.5

TAKKA

+93.05

+90.60

93.05
90.60
2.45

PIIRROS 12.
D 103, ITÄSEINÄ

Tiilten limitys ei kauttaaltaan ollut johdonmukainen, usein oli käytetty kaksi juoksutiiltä peräkkäin, joiden jälkeen tuli sidetiili ja päinvastoin. Sisäpin-
nalla oli lisäksi kahdeksan varvia, joissa ensimmäistä (läntisintä) sidetiiltä
seurasi tiilenkappale kooltaan puolet sidetiilestä (piirros 6).

Oven molempien piilien korkeus oli n 215 cm, oviaukon leveys alhaalla
101 cm, ylhäällä 99 cm. Alimman portaan korkeus n 26 ja toisen portaan korkeus
n 21 cm. Portaat olivat suurista harmaakivistä ja alimmainen liitteessä etelä-
pieleen, mutta ei pohjoispieleen. Portaat samoinkuin eteläpielen liuske kivinen
osa oli muurattu samalla laastilla kuin itse seinäkin.

Ensimmäisen (D 103) ja toisen kerroksen (D 203) välissä oli 3.5 cm:n
paksuinen lankku tasolla + 90.90. Välittömästi sen yläpuolella oli kahdeksan
välikattopalkin koloa, joiden syvyys vaihteli n 25 - 38 cm (piirros 7). Kolo-
jen muut mitat:

	leveys		korkeus		leveys		korkeus	
	alhaalla		et.pielessä		ylhäällä		pohj.pielessä	
1	15	x	23	x	18	x	22	cm
2	32	x	22	x	28	x	21	"
3	23	x	23	x	23	x	26	"
4	30	x	25	x	31	x	23	"
5	30	x	23	x	27	x	24	"
6	20	x	22	x	22	x	23	"
7	31	x	22	x	25	x	21	"
8	26	x	25	x	24	x	22	"

Huoneessa D 102 oli näkyvissä kuusi välikattopalkinkoloa syvyydeltään n 22 - 28cm
Niiden väliseinät olivat suureksi osaksi sortuneet. Niiden mitat:

1	35	x	45	x	35	x	40	cm
2	25	x	25	x	25	x	25	"
3	28	x	30	x	28	x	25	"
4 } 5 }	82	x	35	x	80	x	30	"
6	45	x	25	x	37	x	28	"

Kaikissa koloissa oli jäljellä laastipinta, laasti oli samaa kuin muuallakin
seinässä.

Huoneen D 203 ja 202 välisen oven alareuna oli tasalla + 91.69 (piirros 5,7)
Oven korkeus holvin lakipisteen kohdalla n 186 cm, sisemmän holvin kohdalla
160 cm, pielet olivat n 150 cm korkeat. Ovessa oli pieni olka holvin tyvessä.
Sen tynnyriholvi oli liuskekivistä, tiiltä ei ollut lainkaan käytetty. Ovi oli

sijainnut huoneen D 203 puolella syvennyksessä siten, että sen ulkopinta on ollut samalla pintatasolla seinän kanssa. Uloimmat pielet olivat osa seinämuurista joskin niissä olevat liuskekivet olivat paljon pienempiä kuin itse muurissa olevat. Oviaukon sisemmät pielet ulottuvat sellaisenaan huoneen 102 puolelle, niiden paksuus oli n 11 cm ja korkeudet n 129, 134 cm ja leveys 64 cm. Holvin sisäpinta oli rapattu samalla laastilla kuin muurikin, mutta pinnalta se oli slammattu ja päälimmäisenä oli vaaleanpunainen värikerros.

Oviaukon pohjoispuolella oli ikkuna-aukko, joka oli katettu laattakivin sen alareuna oli tasolla + 92.65. Aukon suuruus n 65 x 70 x 70 x 75 cm. Aukon pielet eivät kulkeneet suorana seinän lävitse vaan olivat molempien huoneiden puolelta vinossa keskustaa kohti siten, että aukko keskeltä oli paljon pienempi kuin molempien huoneiden puolelta (ks. poikkileikkaus aukosta piirroksessa 7). Eteläpieli oli lisäksi pinnalta rapattu.

Kaksi muurin lävistävää telineparrunkoloa oli tasoilla + 92.7), 92.75. Huoneen D 202 puolella oli vielä näiden lisäksi kaksi koloa tasoilla + 94.25 ja 92.60.

Seinän pohjoispäässä oli laattakivillä katettu neliskulmainen kolo, jonka funktio on epäselvä. Vastapäisessä tukipilarissa oli tosin vastinkolo, mutta muita välikattoon viittaavia merkkejä ei tällä tasolla ollut.

Seinän pohjoispäässä oli lisäksi laajalla alueella vielä jäljellä pintarappausta, joka sisälsi karheaa hiekkaa oli helposti murenevaa, altapäin harmaata mutta pinnalta heikosti punertavaa. Slammausta ei ollut.

Muurin toisella puolella huoneessa D 102 on välittömästi oven pohjoispuolella tasolta + 89.80 ylöspäin alkava murtopinta-alue, jonka korkeus n 115 - 130 cm ja leveys 125 - 180 cm. Murtopinta on syntynyt siten, että väliseinä, jonka alaosa muodosti avonaisen holvin, oli purettu pois v. 1965 (piirros 5,8).

P O H J O I S S E I N Ä on siiven ulkoseinä, sen korkeus oli 827 cm, leveys 372 cm ja paksuus alhaalla n 180 cm (piirros 9). Seinä oli muurattu lohkotuista ja lohkomattomista harmaakivistä. Liuskekiveä oli käytetty paljon vähemmän kuin länsiseinässä. Laasti oli melko valkoista, helposti murenevaa, sisälsi kalkkia, karheaa hiekkaa (2 - 3 mm) ja hieman hiilimurskaa sekä 3 - 5 mm:n suuruisia kiviä.

Muurissa oli kaksi telineparrunkoloa. Tasolla + 89.00 oleva kolo puhkai si seinän, sen läpimitta oli n 15 cm ja se sijaitsi n 110 cm länsiseinästä itään. Tasolla + 92.00 oleva kolo oli länsiseinästä n 163 cm:n päässä.

Pohjoisseinällä oli kaksi ikkunaa. Alimmaisen ikkuna-aukon alareuna oli

tasolla + 89.55 länsipielen sijaitessa n 55 - 75 cm:n päässä länsiseinästä. Aukon leveys alareunassa n 125 cm, yläreunassa 116 cm, sen länsipeili oli 135 cm ja itäpeili 130 cm korkea. Aukko pieneni ulkopintaan päin ja varsinaisen ikkuna oli 55 x 68 cm:n suuruinen. Ulkoapäin katsottuna ikkuna puhkaisi muuripinnan epämääräisenä aukkona, siinä ei ollut holvia eikä tasaisia pieliä se lienee puhkaistu muuriin joskus jälkeinpäin. Seinän ylärajassa olevan toisen ikkuna-aukon alareuna oli tasalla + 94.60, sen itäpielenä oli koillisnurkan tukipilari. Aukon länsipeili oli n 105 cm, itäpeili 110 cm korkea, leveys n 80 cm.

Koillisnurkassa oli tukipilari, joka oli muurattu samalla laastilla kuin pohjoisseinäkin (piirros 10). Tukipilari ei ollut liitteessä kumpaankaan sitä rajoittaviin seiniin. Sen korkeus oli n 850 cm. Sen leveys pitkin pohjoisseinää oli alhaalla 124 cm, tasolla + 90.90 117 cm ja tasolta + 91.80 lähtien n 70 cm. Pilarin paksuus oli 60 cm alhaalla ja tasolta + 91.80 lähtien 85 cm. Pilarissa oli siis kaksi olkaa (tasoilla 90.90 , 91.80). Alimmaisella pinnalla oli laastikerros ja ylimmäisen pinta oli osaksi murtopintaa. Kumpikaan ei ollut syntynyt sortuman kautta vaan tukipilari oli rakennettu ikäänkuin kahdesta osasta siten, että kapeampi yläosa näytti rakennetun alemman osan päälle. Pilarin kaksi telineparrunkoloa sijaitsivat pohjoisseinällä, joista alimmaisesta (tasolla + 88.85) oli parru vielä paikallaan. Toinen oli tasolla + 90.40 . Pilarissa oli myös neljä välikattoparrunkoloa.

1	55	x	43	x	60	x	30	cm, syvyys 52 cm
2	29	x	25	x	26	x	26	cm
3	24	x	24	x	24	x	24	cm
4	"	"	"	"	"	"	"	mitat eivät tarkkoja

Välikattoparrunkolojen aukot 1 ja 2 aukesivat samaan koloon. Aukon 1 korkeus tukipilarin sisässä ulottuu aukon 2 yläpintaan asti. Näissä kahdessa aukossa oli vielä jäljellä laastinpinta, joista kävi selvästi ilmi, että kolossa 1 (alareuna tasolla + 90.55) oli ollut kooltaan suurin palkki, joka kulki pohjois- eteläsuunnassa. Sille ei kuitenkaan enää ollut jäljellä vastinkoloa etelä seinässä. Kolossa 2 ollut palkki oli kulkenut itä- länsisuunnassa ja tukipilarin sisässä levännyt edellisen palkin päällä. Kolo 2 vastaa länsiseinän kattopalkin koloa no 8. Paitsi kolo 8 ja kolo 2 ei muilla länsiseinän välikattopalkin koloilla ollut itäseinässä vastinetta, joten ne ovat ilmeisesti levänneet pohjois- eteläsuunnassa kulkeneen suuren kannatinpalkin päällä. (Rekonstruktio piirros 11). Tukipilarin kaksi muuta todennäköisesti myös kannatinpalkkien koloa olivat suunnilleen tasoilla 93.00 - 93.30.

N. tasolla 93.00 - 93.30 oli pohjoisseinässä vinosti ylöspäin kohoava n 35 - 40 cm korkea n 70 cm pitkä syvennys joka ilmeisesti oli seinällä olleen holvin kantaa muu osa holvikannasta oli umpeen muurattu harmaakivillä. Seinässä oli jäljellä samaa pintarappausta kuin länsiseinässäkin (piirros 9).

I T Ä S E I N Ä Ä on inventoitu tasolle + 98.00, sen leveys lattiatasossa n 547 cm ja paksuus n 290 cm (piirros 12). Seinä on kupera, koska se on samalla Kirkkotornin muuria. Se rajoittuu kummallakin sivustalla nurkkiin rakennettuihin tukipilareihin, (ks. pohjois- ja eteläseinä) joihin se ei ollut liitteessä vaan pilarit päättyivät itäseinän pintaan. Seinän muurauksessa oli käytetty lohkottujen kivien ohella runsaasti lohkomattomia luonnonkiviä. Liuskekiviä oli käytetty etupäässä oven pielissä ja holvissa. Laasti oli ruskehtavaa, haurasta, sisälsi kalkkia, karheaa hiekkaa, puumurskaa ja n 5 - 100 cm:n suuruisia luonnonkiviä joukossa jokunen 1 x 3 cm:n suuruisenkin. Seinän puhkaisu pohjoispäässä Tottien kamarista johtava holvattu oviaukko. Sen pohjoispieli (korkeus 160 cm) muodosti sauman koillisnurkan tukipilarin kanssa. Eteläpieli (korkeus 163 cm) oli osa seinämuurausta. Oven korkeus holvin lakipisteen kohdalla oli 193 cm (mitat otettu ylimmäältä portaalta, ei lattiatasosta). Oven leveys alhaalla 115 cm ja ylhäällä 118 cm. (piirros 12).

Telineparrunkolat (halkaisija n 15 - 18 cm) sijaitsivat tasoilla + 88.22, 88.32, 89.28, 89.16.

Oven eteläpielestä 255 cm:n päässä oli Tottien kamariin avautuva ikkuna, jonka alareuna oli tasolla + 88.13. Sen korkeudet olivat 75 ja 72 cm, leveys 55 cm. Ikkuna-aukon katteena oli suorakaiteenmuotoinen suuri harmaakivi (19 x 142 x 20 x 140 cm).

Seinässä oli kahdessa kerroksessa n 13 cm syvät holvikannat tasoilla + 90.60 ja 93.05. Korkeudet vaihtelivat n 30 - 56 cm, tyviosan ollessa 69 cm alimmassa holvikannassa. Etelänpuoleisessa holvissa oli pieni kolo (15 x 19 x 18 x 20 cm), joka näytti vastaavan länsiseinän kattoparrunkoloa no 2. Ylimmät holvikannat sijaitsivat samalla tasolla kuin pohjoisseinän vastaavat kannat. Kahden holvin välinen tyviosa oli umpeenmuurattu suurilla vaaleilla, punaisilla tiilillä, joiden koot:

14,5 x 7,5 x ?

14 x 7 x ?

12,5 x 7 x ?

Koillisnurkan tukipilarin reunasta 30 cm etelään alkoi 40 cm leveä, 135 - 156 cm korkea sidetiilimuurausalue, jonka alareuna oli tasolla + 89.70 .

Tiilit eivät olleet ehjiä joten niiden koot olivat epämääräisiä:

15 x 9 x ?

11 x 8 x ?

20 x 8 x ?

Umpeen muuraus ulottui läpi seinän.

Tasolla + 95.00 oli seinän keskiosassa murtopintainen syvennys n 50 x 100 cm.

Seinän eteläosassa oli umpeenmuurattu oviaukko, jonka alareuna oli suunnilleen tasolla + 96.00 . Oviaukko on ollut liuskekevillä holvattu, pielet osa seinämuurausta. Aukon leveys oli 100 cm, piilien korkeudet 185 cm, holvin lakipisteen kohdalla korkeus n 205 cm. Tiilet joilla umpeenmuuraus oli suoritettu, olivat väriltään vaaleita ja kooltaan n 26 x 6 x ? 27 x 7 x ? cm. Umpeenmuurauksena oli käytetty vain juoksutiiliä.

Tasolla + 92.10 oleva takka rajoittui osittain myös itäseinään (ks eteläseinä).

E T E L Ä S E I N Ä N leveys oli 426 cm, harmaakivimuurauksen korkeus oli n 855 cm ja sen päällä olevan tiilisen osan korkeus idässä 275 ja lännessä 110 cm (piirros 13). Harmaakivimuurauksen ja tiilisen osan välissä oli leveä olka. Seinän paksuus alhaalla oviaukon kohdalla n 105 cm.

Seinä oli muurattu lohkotuista harmaakivistä laastilla, joka oli keller-tävää, hienorakeista, sisälsi hienoa hiekkaa, kalkkia, hiilimurskaa ja sepeliä.

Kaakkoiskulmassa oli n 670 cm korkea tiilipilari, jonka leveys pitkin eteläseinää oli n 155 cm ja paksuus 80 cm. Tukipilari ei ollut liitteessä sitä rajoittaviin seiniin. Tukipilari kulkee läpi 1700- luvulla rakennetun tiilisen holvikaaren jatkuen vielä sen yläpuolella. Pilarin itäseinässä olevat pienet (läpimitta n 15 cm) telineparrukolot ovat tasoilla + 87.43 ja 89.43 ja eteläseinässä oleva tasolla + 89.40 (piirros 14a).

Eteläseinässä olevista parrunkoloista toinen sijaitsi 35 cm:n päässä tukipilarista tasolla + 88.87 ja toinen 206 cm:n päässä tasolla + 88.90. Niiden läpimitta oli n 20 cm.

Lattiatason alapuolella puhkasi seinän holvattu oviaukko, joka johti keskuskierreportaisiin (piirros 15). Oviaukko kulki muurin sisässä kuten alaspäin johtavat portaatin koillis-lounaissuunnassa ja holvi vietti alaspäin samassa suunnassa. Oven holvin lakipiste oli tasolla + 87.50 , holvin tyvessä oli olka. Oven korkeudet olivat itäpeili 163 cm, länsipeili 182 cm, lakipisteen kohdalla 195 cm. Oven leveys holvin tyvien kohdalla n 145 cm. Oven länsipieli oli samalla portaiden länsiseinää, itäpielestä yläosa oli seinämuurausta alaosa

portaiden itäseinustaa. Liuskekiviholvi oli päältä rapattu.

Pitkin eteläseinää oli itä- ja länsiseinien välissä venäläisten 1700-luvulla rakentama tynnyriholvin muotoinen tukikaari, joka oli samanlainen kuin huoneista D 102 ja 101 puretut itä-länsisuuntaiset väliseinät (piirros 16, 14). Holvin halkaisija oli 400 cm, korkeus 200 cm, tiilikaaren leveys 60 cm, paksuus 121 cm. Kaari on kiilattu ylhäältä keskeltä. Tiilet tummanpunaisia, niiden koot:

25 x 6 x 12

25 x 5,5 x 11,5

26 x 6 x 12

Limitys: I varvi, kaksi juoksutiiltä, II varvi, side-, juoksu-, sidetiili. Holvin tukikohdassa oli eteläseinässä näkyvissä huoneeseen D 102 johtavan oven itäpäänholvia (piirros 14 B). Oven itäpieli on peittynyt huoneen länsiseinän murauksen yhteydessä kuten edellä on esitetty (ks länsiseinä).

Tukikaaren tasanteella (+ 92.05) kaakkoismurkassa oli takka ja jäännös savuhormia korkeus 320, leveys n 115 cm. Takka on rakennettu kaakkoiskulman tukipilarin ja itäseinän väliseen nurkkaukseen, joten tukipilari osittain peittyi takan taakse.

Jäljellä ei ollut mitään merkkejä siitä, että kerrosten välipohja olisi milloinkaan sijainnut tukikaaren tasanteella, tasolla + 92.05.

H U O N E E T D 101 - 102 käsitellään tässä inventointikertomuksessa yhtenä kokonaisuutena, koska niiden välinen väliseinä jo suurimmaksi osaksi oli purettu pois ja varsinkin huoneiden yhteiset etelä- ja pohjoisseinät täten muodostivat melko yhtenäiset pinnat. Huoneen D 102 lattia oli tasolla + 88.27. Huoneesta 101 lattia oli kaivauksien yhteydessä poistettu, mutta se oli ollut tasolla + 88.46.

Huoneiden V Ä L I S E I N Ä N jäljellä oleva osa oli n 273 cm korkea, 90 cm paksu ja 794 cm leveä. Se oli liitteessä eteläseinään, mutta ei pohjoisseinään. Seinässä oli neljä rakennustelineparrunkoloa, jotka sijaitsivat etelästä lukien tasoilla + 89.70, 89.60 2 kpl ja 89.72. Kaikki kolot lävistivät muurin itä-länsisuunnassa.

Seinässä oli kaksi huoneeseen 101 johtavaa oviaukkoa (piirros 17). Eteläisin ovi oli hyvin samanlainen kuin D 102:n ja 103:n välisessä seinässäkin oleva. Molemmat pielet olivat oman erillisen kokonaisuutensa. Ne oli tehty tum-

mista punaisista tiilistä, joiden koot:

25,5 x 6 x 12,5

26 x 6,5 x 13

23 x 6,5 x 12

Pohjoispieli (korkeus 176 cm) muodosti tasaisen sauman seinämuriin nähden, mutta eteläpieli (korkeus 178 cm) oli rikkinäinen ja epämääräisen muotoinen. Kummassakaan pielessä tiilivarvit eivät ulottuneet aivan alas asti. Oviaukossa oli suora puuholvi. Holvin muodostavat 3,5 cm paksut lankut olivat 148 cm pitkät työntyen pielimuurauksen sisään. Puuholvin yläpuolella laastin peitossa oli varvi lappeellaan olevia sidetiiliä ja niiden yläpuolella juoksutiilivarvi. Päällä oleva rappaus oli valkeaa ja haurasta. Oven leveys alhaalla oli 106 cm, ylhäällä 104 cm. Oviaukossa oli 30 cm korkea harmaakivinen kynnyks, joka oli liitteessä pieliin. Oven mitat olivat samat huoneessa 101.

Seinän kummallakin puolella oli jäljellä itä- länsisuunnassa sijaneiden väliseinien holvikaarirakennelmien tyviosan jäljet. Huoneen D 102 puolella ollut seinämä oli liittynyt länsiseinään siten, että sen eteläreuna ja oven pohjoispielen reuna muodostivat yhdessä sauman. Inventoinnin aikana jäljellä oli vain murtopintaa puretun kaaren kohdalla. Alueen korkeudet n 90 - 130 cm, leveys n 165 cm (piirros 17). Vastaava kaari huoneessa D 101 (itäseinässä) liittyi seinään kokonaan toisin. (piirroset 18, 19). Inventoinnin aikana oli jäljellä holvin tyvi, joten selvästi saattoi havaita, että kaaren tiilimuraus oli samaa muurausta kuin oven pohjoispieli, joka on siis ikäänkuin jatkunut holvikaarena huoneessa D 101. Jäljellä olevan tyviosan leveys oli 148 cm, korkeus 60 cm. Oven pohjoispielen kaartuminen alkoi tasolta + 90.04.

Seinän pohjoispäässä oli toinen ovi. Siinä ei ollut käytetty tiiltä ja ovea varten oli syvennys (piirros 17, 20). Oven pielet olivat pienistä liuskekivistä ja osa seinämurausta. Portaita ei ollut ja kynnyks oli osa seinää. Uloimpien pielten korkeudet olivat 171 - 173 cm, sisäpielet 155 cm. Leveydet vastaavasti 83 - 91 cm ja 58 - 67 cm. Aukko kapeni alhaalta huoneeseen D 101 päin siten että sen leveys mainitun huoneen puolella alhaalla oli vain 59 cm. Ovessa oli suora holvi joka suurimmaksi osaksi oli puuta (D 102), mutta huoneen D 101 puolella puu oli korvattu isolla liuskekivellä.

Työsuunnitelma

